

F

oto en memo

De molen “De Zwaluw”

even stiekem de Heilige Stede om daar in gebed te gaan. Hoewel dit in feite ongewenst was, kneep het stadsbestuur

Deze foto is ongeveer in 1930 gemaakt. De elektrische verlichting bij de boerderij links op de achtergrond wijst in die richting. In de jaren vijftig moest dit agrarisch bedrijf plaats maken voor de Hervormde School.

Rechts op de foto is de winterdijk van het Zwartewater te zien. In het verlengde ervan ligt de Stenendijk, de oudste nog bestaande stenen waterkering van Nederland.

Het pad waarop we uitkijken is de eeuwenoude weg die naar één van de toegangspoorten van Hasselt leidde. Reizigers vanuit Zwolle kwamen hier binnen.

Ook duizenden hannekemaaiers die via de Vecht vanuit Duitsland als seizoensarbeiders naar Holland trokken, hebben van dit pad gebruik gemaakt. Hun aantal werd in 1842 op meer dan 10.000 geschat. Drie jaar later was dit aantal vanwege toen heersende aardappelziekte geslonken tot 6.000. Via de Enkpoort kwamen ze dan de stad binnen. Vandaar trokken ze naar de Markt om daar in één van de logementen onderdak te zoeken. De Hollandgänger gaven tijdens hun verblijf in Hasselt gemiddeld 30 cent per persoon uit. Voor 1800 bezochten ze dan nog

een oogje toe. Voor Hasselt was de doorgang van deze katholieke Westfaalse seizoenarbeiders economisch gezien van te groot belang om de hannekemaaiers al te zeer voor hun hoofd te stoten. De stad ondervond bij het vervoer van deze vreemdelingen toch al

De Zwaluw met rechts de Hervormde School

Nummer 45

Inhoud van dit nummer:

- *Eén voor Hasselt gezichtsbepalend bouwwerk is de molen “De Zwaluw”. De molen zoals deze er nu staat dateert uit het midden van de negentiende eeuw.*

Colofon

Foto en memo

© dr. F.W. Schmidt

Foto's:
Collectie Schmidt

Samenstelling en tekst;
Frits Schmidt

Zo zag Hasselt er eind negentiende tot aan het midden van de twintigste eeuw uit

zware concurrentie van het meer stroomopwaarts liggende Zwolle.

Al begin zestiende eeuw stond op deze plek een koren-molen. In het midden van die eeuw kwam deze in handen van de stad. Na de Munsterse Oorlog, toen de stad dringend om geld verlegen zat, werd hij wederom verkocht. De nieuwe eigenaar had daarbij niet teveel betaald, een halve eeuw later bleek de molen namelijk het dubbele waard te zijn.

Een zware orkaan was er de oorzaak van dat in 1783 de molen instortte. De bouwval en het recht om op die plek een nieuwe molen te bouwen werden verkocht aan de toenmalige patriot Willem Buisman en zijn compagnon Gerrit Ridderinkhof. Zes jaar later werd de helft van de molen voor 3.700 gulden van de hand gedaan.

Niet alleen door

Foto waarschijnlijk daterend uit de tweede helft van de jaren veertig van de twintigste eeuw. De loodsen links op de achtergrond zijn van de Hasselter Op- en Overslag, of zoals men in Hasselt zegt de "kunstmesloze"

wind is de molen geteisterd, ook door vuur. In 1857 brandde hij compleet af. Met de toenmalige gebrekkige blusmiddelen had de plaatselijke brandweer niets kunnen uitrichten. Gelukkig was de eigenaar verzekerd en kon er snel tot herbouw overgegaan worden.

In 1876 kwam de molen voor een bedrag van 4.500 gulden in handen van de familie Van Mulligen. De molenaar bewoonde één van de twee huizen die voor de molen staan.

In 1955 werd de koren-molen met een subsidie van 3.000 gulden en een investering van 10.000 gulden van de IJsselcentrale omgebouwd tot een windmolen. Daarmee werd "De Zwaluw" één van de eerste exper-

imentele molens waarbij men probeerde elektriciteit door wind op te laten wekken. Een experiment overigens dat mislukte.

Na een tweetal restauraties - de eerste in 1964 en de tweede in 1996 - kwam de molen in handen van de huidige eigenaresse de "Stichting tot Behoud van de koren-molen de Zwaluw".